

El llenguatge

Es venen

els llibres

29/IV/1978

Dèiem fa quatre dies justos que parlant «dels llibres» podríem dir Es venen però que parlant «de llibres» hem de dir Se'n venen. Es una idea que mereix que sigui amplada.

Una oració com Es venen els llibres és ambigua. D'una banda, es pot considerar que hi ha un subjecte sobreentès, ells, és a dir, Ells es venen els llibres. En aquest cas, podem atribuir al pronom reflexiu, es un valor possessiu, ja que la frase es pot interpretar com Ells venen els seus llibres. I d'una altra banda, la mateixa oració, Es venen els llibres, se'ns pot presentar com una passiva pronominal, amb un ús impersonal del pronom es. Es possible que, aïllada de tot context, tal com l'oferim, la consideració d'aquesta oració, Es venen els llibres, com una passiva pronominal, no aparegui clara a tothom, almenys en una primera lectura. Efectivament, l'oració només ens apareix possible en la llengua real, en el cas en què s'estableixi una oposició entre l'element els llibres i un altre de la mateixa categoria lògica, cosa que es posa de manifest amb la simple intervenció d'un adverbí com és ara només: Només es venen els llibres és a dir, només s'han posat a la venda els llibres (i els quadres, les joies, etc., de la mateixa col·lecció, l'hereu, de moment, no se'ls vol vendre).

Com que es tracta, per tant, en realitat, de dues oracions diferents, encara que tinguin una formulació idèntica o coincident, la seva diferència essencial es fa evident en el moment en què hi operem una transformació o substitució. Així, si el complement els llibres ha estat esmentat abans i no és qüestió de repetir-lo, en el primer cas tenim (Els) se'ls venen. — amb el complement representat pel pronom els reduït a ls— i, en el segon, simplement Es venen amb el complement sobreentès, tal com s'esdevé usualment amb el subjecte. Notem els contextos en què aquesta oració fóra possible: Es veritat, que es venen els llibres de la col·lecció X? — Sí, es venen. O bé: Aquests llibres són una mica cars. — Sí, però es venen.

En canvi, (Els) es venen llibres i Es venen llibres (passiva pronominal) tenen una mateixa reducció: Se'n venen.

Albert Jané